

Zr. Jeanne Devos

DE PREEKSTOEL - 7 JULI 2025

Dank om bij u te mogen zijn vanop "De Preekstoel".

Op uw vraag Wat betekent het voor mij wanneer ik zeg "Ik ben christelijk gelovig?" is mijn antwoord een beetje zoals dat van de Dalai Lama die zegt: "godsdienst is wat me meer mens maakt". Gods menswording in Jezus is centraal. Mijn geloof en christen zijn leert me meer mens te zijn en ik deel graag met u enkele aspecten die me de weg wijzen, wat me daartoe inspireert en draagt. Zingeving, kiezen en vertrouwen, ons laten raken of solidariteit, verbinden, en nu met ouder worden: verwondering en dankbaarheid.

Zingeving en missie

Ik geloof dat we allen geboren zijn voor een bepaald doel met de geborgen mogelijkheden om het waar te maken. Zingeving en rechtvaardigheid komen volledig van binnenuit en zijn aangeboren. We leven allen met de vraag, wat wil ik met mijn leven? Waar wil ik voor leven? Die zingeving is ook de zoektocht in gans mijn leven als mens, als christen.

Ik ben geboren vóór de oorlog in een christen boerengezin van 9 kinderen, in Kortenaken. Christen zijn in ons dorp was toen normaal. Maar veel wat toen thuis vanzelfsprekend leek zoals bekommernis voor gans het dorp, gans de klas, de buurt, vluchtelingen die er tijdens de Tweede Wereldoorlog schuilden, het opvangen van oorlogskinderen als nieuwe vriendjes, beschermen van de kwetsbaren, waren de kleine rimpeltjes waardoor we thuis keuzes maakten. Ik verstond ze niet altijd, maar waardeerde ze nu sterk. Ik leerde liefde kennen, eerbied voor anderen, gelijke kansen voor ieder mens. Missie was voor mij als kind al een droom en een keuze, zelfs al met de arme vissers in India. Ik weet niet van waar het kwam, maar als kind van 12 wou ik missionaris worden in India. Was het gewoon willen goed zijn voor anderen zoals Moeke en Pa het ons voordeden? Ik was zeker thuis niet de braafste en niet overdreven vroom, maar wel genietend gelovig. Terwijl andere zussen kozen voor de processie, koos ik voor de danstent. Ik hield van dansen en van volksdans en startte mee de volksdansgroep van de Hagelandse gemeenschap. Dat was nadien overigens de reden waarom een bewijs van goed gedrag me geweigerd werd bij het intreden in De Jacht. Nu zie ik ook wat allemaal bijgedragen heeft: de jeugdbewegingen, VKSJ, BJB, de sociale actie, school, gans het dorp, de congregatie, missie in India.

In '63 vertrok ik naar India als missionaris, met missie als blijde boodschap aan de armen. Dat is het 50 jaar en meer gebleven maar kreeg een andere invulling. Het was een gedurfd kiezen voor het onbekende, waarvan ik in mijn hart voelde dat ik daartoe uitgenodigd was, ook al ging het in tegen alle evidente waarden. Het was een

vertrouwen dat de Weg mij gewezen wordt en dat ik vrij ben om ja te zeggen op de uitnodiging om die weg te gaan. Als ICM gemeenschap (zusters van De Jacht) leefden we in India met een geest van openheid en bevragen in die veranderende wereld en tekenen destijds (de jaren '60). Dat maakte de woorden van paus Franciscus waar "Doe uw werk bewonderenswaardig voort met de jonge kerken maar ga ook verder, ga naar de armsten". Het is God op het spoor komen in het dagdagelijkse leven, in menselijk eisen en verzet tegen onrecht, in het luisteren naar uitgesloten groepen, eenzamen, in het streven naar een rechtvaardige samenleving. Dat mocht ik leren van duizenden vrouwen en kinderen die nooit een school en de meeste een thuis gezien hadden. Dat vraagt vertrouwen.

Kiezen vraagt vertrouwen

Voor mij gaat geloven, christen zijn over een diep vertrouwen in ieder mens – als mens – in goedheid en solidariteit, en dat heeft een impact op alles wat ik doe en aanpak.

Mogelijkheden zijn ons allen gegeven en komen op onze weg daar mogen we op vertrouwen. Die weg zoekt ons, dat kun je lezen in het boek "Alsof de weg ons zocht". Eigenlijk is er maar één weg voor ieder van ons en dat is de weg die aansluit bij wie ik ben, de weg waarop ik mezelf kan waar maken en dat geeft levensenergie. Die weg dat is Gods droom over mijn leven. Het is de droom die Hij mezelf laat dromen en Hij zal me die ook helpen waarmaken. God heeft voor ieder van ons een droom, het is waar Hij zich toont doorheen de natuur, waar Hij bepaalde mensen zendt, waar Hij inzicht en zingeving toont, waar we leven zien in heel veel kleine dingen: in grapjes tussen mensen, in jarenlange inzet voor iets of iemand, in kleine en grote bloemen en blaadjes, in de blik van onze buur of postbode, de bakker en beenhouwer of de kassier die hun best doen om het leven een beetje aangenamer te maken, in de fantasie en creativiteit van kinderen die van zand een hele wereld bouwen.

Het eerste woord van God weerklinkt vandaag in de geschiedenis, het komt voort uit de schreeuw van zij die uitgebuit zijn en onderdrukt worden, de verarmden, de slachtoffers. Het eerste woord dat de God van Jezus elke dag tegen ons zegt, staat niet in de Bijbel of in een ander religieus of liturgische boek, maar dat eerste woord van God weerklaagt tegen ons eigen geweten, en het klinkt luid, het schreeuwt ons toe van uit de mond van hen die honger en dorst hebben, van hen die geen fatsoenlijke huisvesting hebben, van hen die ziek zijn, van hen die ellende en geweld ontvluchten. Wie met deze slachtoffers durft te leven, zal de Stem van God horen en die Stem zal dan zijn weerklink vinden in het lezen van de Bijbel en zonne reflectie daarover. Waarlijk, daar, midden in de concrete werkelijkheid. Terugblikkend bruist God door alles heen en is aanwezig onder vele namen: ik ben de Weg, het Levend Water, het Gebroken Brood. Ik mocht eerst werken met doofgeboren kinderen omringd door een fijne groep van Indische en Vlaamse zusters. Daar begon ook de studentenbeweging met de zinvolle Cardijn-methode van: zien, oordelen, handelen en actie in eigen milieu, een levenshouding die me eigen geworden is. Daaruit groeide een kleine beweging van afgestudeerden en vrijwilligers die zicht inzetten voor slachtoffers van oorlog,

natuurrampen, opstanden (jaren '60). Samen met hen hadden we ontmoetingen en reflecties met theologen van de bevrijdingstheologie zoals Bisschop Dom Helder Camara, Gutierrez, Sebastian Kappen en enkele pioniers in radicaal sociaal engagement in India.

Het leven met uitzichtloze armen in rampgebieden met o.a. overstromingen, oorlogen maakte me sterker bewust van de nood van vrouwen en kinderen in armoede en bracht me bij de keuze voor huisarbeidsters. In India toen een 92 miljoen, meestal vrouwen en kinderen, zij zijn de armsten en wonen in slums, op stoepen en op straat. De meeste van hen zijn vluchtelingen, migranten die uit hongersnood en armoede of geweld hun dorpen verlaten en naar de steden trekken en die met huisarbeid trachten te overleven (een beetje zoals veel mensen zonder papieren nu bij ons). Ze hadden geen rechten, waren totaal afhankelijk van de werkgever voor eten en vergoeding, slachtoffers van uitbuiting en misbruik. Pas in 1997 werd het een erkende vorm van hedendaagse slavernij. De onmenselijke situatie was in India algemeen erkend en als kleine ICM gemeenschap wilden we iets doen. In een bijeenkomst van 7 mensen (na verwittiging van een 800-tal, die uit schrik niet durfden komen) begon het met een serieuze ruzie rond de honger van hun kinderen. Hun kinderen konden ook niet naar school waar een middagmaal gegeven werd omdat ze geen huisnummer hadden, geen rantsoenkaart, geen recht op werk enzovoort. We zouden zeker ons voedsel delen met die kinderen maar er moest meer. Die kinderen hadden ook recht op scholing, die werkende vrouwen hadden recht op een loon.

De inzet voor de armen een dubbel engagement (Paus Franciscus): "Via kleine daden van dagelijkse solidariteit in direct contact met de armen hun noden lenigen, De plicht om de structurele oorzaken van armoede te elimineren. Verandering van structuren moet gepaard gaan met een verandering van de mentaliteit, een verandering van overtuigingen en houdingen die leiden tot corrupte, verdrukkende en uitsluitende structuren."

Ons laten raken – solidariteit

Ik was diep, heel diep geraakt, kon er alleen niets aan doen en het was onoverzichtelijk. In die onmacht besloten we samen te werken om te proberen de kinderen in school te krijgen met iedere dag samen naar een school, vrouwengroep, municipaliteit, hospitaal te gaan tot hun kinderen in school waren met een middagmaal. Na een 10-tal dagen lukte dat en ontstond een eerste vorm van samenwerken in een klein groepje, mensen die voorheen sinds generaties tegen mekaar opgezet waren. Solidariteit begon, anderen maakte een groepje rond drinkwater of rantsoenkaarten. We deden alleen wat mogelijk was (geleid door de Geest) en plots waren we bezig met wat onmogelijk scheen. Bisschoppen vroegen toen iets te doen rond vrouwen en kinderen die van dorpen naar steden trokken of ervoor verkocht werden. Dat zocht verbindingen

Verbinden en solidariteit

Zo kwam de keuze voor beweging. Anderen aanspreken, samenwerken met een duidelijk doel: bevrijding, menswaardigheid en gerechtigheid. Het was de levensadem

van God die in mensen wordt geblazen opdat zij elkaar zouden begeistere en nabij zijn. Een prachtig beeld van een omgekeerde wereld. Geen ongelijkheid tussen bezetters en onvrije mensen, geen machthebbers en slaven, maar een beeld van een nieuw samenzijn van gelijken. Tegen slavernij kozen wij als beweging voor drie waarden die tot vandaag gelden en waarin verscheidene godsdiensten zich thuis voelen:

- De waarde van ieder persoon en kind. In Gods ogen is niets zo belangrijk als de waarde van ieder mens, ieder kind.
- Rechten: de oproep van het evangelie voor gelijkwaardigheid van eenieder onafhankelijk van kleur, gender, wees met nadruk op mensenrechten, vrouwenrechten, kinderrechten, herkenbaar in alle godsdiensten.
- Empowerment: organisatie, informatie, samenwerking, opleiding, mentaliteitsverandering.

We ervaren het als de zachte kracht van erkenning, waardering, gelijkheid, solidariteit, vertrouwen, rechtvaardigheid tegenover brutale macht van uitbuiting, uitsluiting, overheersing, dominantie en de koele onverschilligheid.

Motivatie

De strategie van gans de beweging is geïnspireerd op het evangelie: Set my people free. Sta op, wees niet bang, komt dikwijls in het evangelie voor. Een ervaring zoals bij Moses in Exodus 3:7-8 "Doe uw schoenen uit, het is heilige grond". En Jahweh die zegt "Ik heb de ellende van mijn volk gezien, de klachten om zijn onderdrukkers gehoord." Ook vandaag waarschuwt God voor zelfgenoegzaamheid en roept Hij op tot een blijvende inzet voor gerechtigheid en mensenrechten, en dat wereldwijd. Ik zend U, leid hen uit die verdrukken en maak hen vrij. "Set my people free." Als Moses dan vraagt "stuur toch iemand anders, ik spreek de taal nog niet goed" zegt Jahweh "Ga nu maar, Ik zal er zijn voor U".

Of bij de profeten zoals bij Jesaja 58:6 "Wat Jahweh vraagt is: de knopen van de boeien los doen, de strengen van het juk losmaken, de geknechte de vrijheid hergeven en alle jukken door te breken arme zwervers opnemen in uw huis. Als gij dan roept, geeft Jahweh u antwoord, Hij zal zeggen "Hier ben Ik". Als gij dat doet zal Jahweh u steeds blijven leiden, Hij zal uw krachten sterken, uw benen sterk maken." Ook vandaag schildert paus Leo XIV met de profeet Jesaja 32:15-18 een toekomst in Zijn Geest "De steppe verandert in een boomgaard, en de boomgaard wordt tot een woud. In de steppe vestigt zich het recht, en de gerechtigheid woont in de boomgaard. De vrucht van de gerechtigheid zal vrede zijn, de uitwerking van gerechtigheid rust en veiligheid voor altijd. Mijn volk zal wonen in een verblijf van vrede, in veilige woningen, in zorgeloze rustplaatsen".

Die boodschap klinkt vandaag indringend. Onrecht, schendingen van het internationaal recht en van de rechten van volkeren, ongelijkheid en hebzucht richten schade aan. We blijven blind voor het feit dat de vernietiging van de natuur niet iedereen op gelijke wijze treft. Wanneer gerechtigheid en vrede geschonden worden, lijden de armen, de uitgesloten en de inheemse gemeenschappen het meest.

Zoals bij Jezus zelf op verschillende plaatsen in het evangelie, bv. in Joh 5: "Jezus gaat naar Jerusalem niet naar de tempel maar naar de poel van Betsada, waar een groot aantal mensen in nood en in concurrentie met mekaar om er eerst in te zijn, wachtten op het in beweging komen van het water (= een verandering van de status quo). Een man, lamme, iemand, een groep, die al 38 jaar daar lag (= de tijdsperiode dat alle verzet gebroken is; cf. Deuteronomium). Jezus geeft geen matras maar de boodschap : "Sta op en GA". Omdat Jezus dergelijke dingen deed werd hij vervolgd.

Verschillende teksten over sociale rechtvaardigheid, broederlijkheid, gelijkheid, in het evangelie wijzen naar aandacht voor kwetsbare mensen en vandaag naar de nieuwe vormen van armoede: daklozen, verslaafden, vluchtelingen, mensen zonder papieren, inheemse bevolking, slachtoffers van mensenhandel, slavernij, vrouwen en kinderen slachtoffer van geweld, misbruik. Het was zoals onze paus vandaag zegt: "Evangelisatie en sociale inzet kunnen niet van elkaar gescheiden worden. Het volgde ook het geweldloos verzet van Gandhi die zei: "Voor geweld leer je doden, bij geweldloosheid leer je sterven." Het wijst zeker naar de houding van Jezus zelf. De enige karaktereigenschappen die Jezus zichzelf toeschrijft zijn: zachtmoedigheid = geweldloos verzet en nederigheid = een levensstijl van omgaan met God en met iedereen.

Duizenden, miljoenen huisarbeidsters en medewerkers van verschillende congregaties en godsdiensten sloten zich aan. We lieten ons niet vastpinnen op verschillen, maar op wat ons verbindt: het diepmenselijke, de mensenrechten. Dat bracht toen vragen binnen de officiële Kerk, want hoe konden niet gedoopten meedoen in een kerkelijke beweging? We deden voort als seculiere beweging gebaseerd op rechten: mensenrechten, vrouwenrechten, kinderrechten tot alle bisschoppen ons aanvaardden als een seculiere beweging erkend door de Kerk. Wij in de beweging hadden als aanmoedigende spreuk: "I do not give in, I do not give up and I do not get tired" - "Ik geef niet in, ik geef niet op en ik word het niet moe".

Die solidariteit bracht ons naar de gezamenlijke bekommernis om kinderen in arbeid en verkocht voor gedwongen arbeid te bevrijden en kind te laten zijn. (verhaal van Mo Farah uit Somalië - vriend van Bashir Abdi - die als kind van 8-9 jaar als huisarbeider terechtkwam in mensenhandel en zich vandaag volgens zijn eigen zeggen redde door lopen en rennen). Maar ook naar het redden van slachtoffers van kinderarbeid en kinderhandel in de 5 opvanghuizen, gesteund door het KULeuven-fonds. Het is onze christelijke plicht om ons actief in te zetten voor het voorkomen van onrecht en om alles wat kinderen schaadt krachtig te veroordelen. We kwamen tot solidariteit en samenwerking op alle terreinen met de academische wereld (Peter Adriaenssens), met kunst via de golem (Koen Van Mechelen) en met media, politiek zowel op nationaal en internationaal niveau. Die internationale samenwerking en de sterke werking aan de basis naar ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) in Geneve met de conventie 189 "Waardig werk voor huisarbeiders", in 2011 getekend door 183 landen. De conventie bracht miljoenen huisarbeiders uit slavernij over gans de wereld.

Vandaag mag ik stilstaan bij het ouder worden. Op 87-jarige leeftijd blijft er een grote verwondering en dankbaarheid. Verwondering voor wat me blij en vol vertrouwen energie gaf, me de weg wees, waardoor ik God op het spoor kwam, anders dan ik zelf had verwacht of gehoopt maar steeds beter. Nu sterker dan ooit, ervaar ik dat de Weg mij zoekt. Verwondering voor de sterke en creatieve inzet van jongeren die het werk voortzetten in India en in 73 landen en voor de verantwoordelijkheid van miljoenen huisarbeiders en creatieve kinderen die wonderen doen. Ik heb zoveel van hen geleerd. Ik zie al een stukje van het Beloofde Land. Voor de internationale samenwerking, ook sterk hier in Vlaanderen, geleid door ambassadeur Julie Hendrickx, door Wereldsolidariteit en de groep van KULeuven.

Dank om instrument te mogen zijn. Ik ervaar nu mijn leven zoals Dag Hammarskjöld het zo juist uitdrukt in zijn boek Merkstenen: "De Draden zijn gespannen, het spoel ligt in onze handen, met het te laten doorstromen krijgen we zicht op het patroon". Een enorme kracht van solidariteit en samenwerking liggen aan de basis. Aanmoediging, steun en hulp van ieder die mee de weg gaan: ACV, KULeuven, de congregatie, verschillende individuen, kindergroepen, velen onder u die aanmoedigen, meewerken en steunen.

Nu mag ik thuiskomen, bij God in alle dingen en omstandigheden en onder vele namen. In De Jacht – in familie – bij u allen die al die jaren in solidariteit meeleefden en steunden. Dank voor die sterke samenwerking en aanmoediging van u allen en voor de steun van zovelen. En ik mag verder dromen want de noden van jongeren, armen, vluchtelingen, mensen zonder papieren, laten me niet los. Ik droom dat we allen en ook samen hun noden kennen en opkomen met hen en samen met hen op weg gaan naar vrede, rechtvaardigheid en vrijheid. Ik droom van een wereld waar alle kinderen kind mogen zijn en alle mensen als mens mogen leven. Met de woorden van paus Franciscus: "mogen we nooit toestaan dat kinderen worden verwaarloosd, mishandeld, beroofd van hun rechten, of zonder liefde en bescherming achterblijven". Ik droom van een kerk, die openstaat voor andere levensbeschouwingen. Dan beleven we wat de Apocalyps 21:1-5a ons zegt: "Gods woonplaats is onder de mensen. Hij zal bij hen wonen. Zij zullen zijn volk zijn en Hij, God-met-hen, zal hun God zijn. Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen en alles nieuw maken".

Om af te sluiten mijn oproep van de vredeswake van 2014 in Langemark en met een vrouwelijke zegen:

Riskeer meer dan wat anderen veilig vinden.

Zorg meer dan wat anderen wijs vinden.

Droom meer dan wat anderen praktisch vinden.

Verwacht meer dan wat anderen mogelijk vinden.

Vertrouw in wat anderen onmogelijk vinden.

Doe meer dan je dacht dat je kon.

Deel meer dan je dacht dat je kan missen.

Hoop tegen beter weten in.

En wonderen van vrede zullen leven en alles nieuw maken.

Zegen voor u (Benedictijns zegengebed)

Moge God ons zegenen met onrust

bij gemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkiger relaties
zodat er diepgang vanuit ons hart moge leven.

Moge God ons zegenen met boosheid over onrechtvaardigheid,
onderdrukking en uitbuiting van mensen

zodat we werken voor rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

Moge God ons zegenen met tranen

Die we plengen voor hen die lijden door pijn, verwerping, honger en oorlog
zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost.

En moge God ons zegenen met zoveel dwaasheid

dat we geloven een verschil te maken in de wereld

zodat we kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.

- Ruth Fox, benedictines (1985)